

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ

Ι. ΕΡΕΤΡΙΑ¹

Αί έν Έρετρία άνασκαφαι τοϋ 1966 κατέστησαν σαφές, ότι πρός άκριβή καθορισμόν τής εκτάσεως τής άρχαίας πόλεως κατά τās διαφόρους περιόδους, είναι άπαραίτητος ή έρευνα όλων άνεξαιρέτως τών πρός οικοδόμησιν οικοπέδων τής κωμοπόλεως, καθ' όσον και ή μη άνεύρεσις, εις τινας περιπτώσεις, άρχαίων λειψάνων διευκολύνει τόν βασικόν σκοπόν τής έρεύνης. Συνεχίσθη, λοιπόν, ή άνασκαφική έρευνα οικοπέδων έν Έρετρία και κατά τό έτος 1967.

1. Έν τῷ ύπ' αριθ. 671 οικοπέδῳ, ιδιοκτησίας **Βασ. Ταμβακά**, συνεχίσθησαν αι έργασιαί. Τοϋτο διηρέθη εις δώδεκα τετράγωνα, διαστ. 3 x 3 μ. Έν τῷ τετραγώνῳ Α άπεκαλύφθη τοίχος, πρῶτον άρχαϊκής έποχῆς ή ίσως και άρχαιότερος, εκτισμένος εκ μικρών, σχετικῶς, λίθων Έπ' αϋτοϋ έστηρίζετο όρθογώνιος λίθος άνήκων εις νεώτερον τοίχον (Σ χ έ δ. 1, τ. 1 και τ. 1α ώς και Πί ν. 178 α).

Πρός Β. τών τοίχων 1, 1α (τετρ. Β) άπεκαλύφθη ό τοίχος 2, σχήματος Γ, τοϋ όποίου σώζεται μόνον ή κατωτέρα στρώσις λίθων. Ό τοίχος οϋτος πρέπει να άνήκη εις τό τέλος τής άρχαϊκής έποχῆς, ή δε καταστροφή του πρέπει να συνδεθῆ με τήν καταστροφήν τής Έρετρίας υπό τών Περσών τό έτος 490 π.Χ. (Σ χ έ δ. 1, τ. 2· Πί ν. 178 α).

Κάτωθεν τής γωνίας τοϋ τοίχου 2 διέρχεται ό τοίχος 3, ό όποιος άπετέλει τμήμα έλλειψοειδους οικήματος γεωμετρικής έποχῆς (Σ χ έ δ. 1, τ. 3· Πί ν. 178 α).

Βορειότερον τοϋ τοίχου 3 άπεκαλύφθησαν λείψανα καμίνου κεραμείας (Σ χ έ δ. 1, Κ 1), εξ όμῶν πλίνθων, περιεχουσών ίκανήν ποσότητα άχρῶν. Έπί τής καμίνου εύρέθησαν όστρακα τοϋ 7ου και τοϋ 6ου αι. π.Χ. ΈΗ άνέγερσις τής καμίνου δέν πρέπει να είναι άσχετος πρός τήν καταστροφήν τοϋ προαναφερθέντος γεωμετρικού τοίχου (τ. 3). Σημειωτέον, ότι άνευρέθη και έτέρα κάμιнос, τής αϋτῆς ή, ίσως, παλαιο-

1. Όφείλω να ευχαριστήσω τούς συνεργάτας μου αρχαιολόγους τής άνασκαφῆς Έρετρίας, τόσον τόν κ. Χαρ. Σιγάλα και τήν δ. Τιτίκαν Παπαζαφέρη, οι όποιοι ηργάσθησαν μετ' άφοσίωσης καθ' όλην τήν διάρκεια των έργασίων, όσον και τήν δ. Άμ. Παράκη. Τά σχέδια τής άνασκαφῆς έγινοντο υπό τοϋ διακρινομένου διά τήν εργατικότητά του κ. Κων. Ηλιάκη. Ίδιαιτέρως ευχαριστώ τήν συνάδελφον δ. Άγγ. Λεμπέση διά τήν βοήθειάν της και τās πολυτίμους παρατηρήσεις της.

τέρας περιόδου, εις τό βόρειον τμήμα τοϋ οικοπέδου (Σ χ έ δ. 1, τετρ. Η, Κ 2). Ό μεταξϋ τών δύο καμίνων χῶρος πολλακίς έταράχθη, τόσον κατά τήν άρχαιότητα όσον και κατά τούς νεωτέρους χρόνους. Πλησίον τής ΒΔ. γωνίας τοϋ τετρ. Γ ύπήρχε σύγχρονος βόθρος (Σ χ έ δ. 1, Β) εκτισμένος επί άρχαίου « βόθρου », ένθα οι κεραμείς άπέριπτον τά καταστρεφόμενα άγγεϊα. Μικρόν τμήμα τοϋ άρχαίου « βόθρου » ειχε διαφύγει τήν καταστροφήν και οϋτω περισυνελέγησαν όρισμένα όστρακα.

Έκ τής μελέτης τών όστράκων και εκ τής στρωματογραφίας αι κάμινοι αϋται έλειτούργησαν κατά τόν 7ον κυρίως και κατά τόν 6ον π.Χ. αϊώνα. ΈΗ άνεύρεσις πάντως τών δύο καμίνων δέν πρέπει να θεωρηθῆ γενικῶς ως έντοπισμός τοϋ « Κεραμεικού » τής Έρετρίας και δη όλων τών περιόδων. Πρέπει τοϋναντίον να αναζητήσωμεν τά έργαστήρια τής πόλεως εις άλλην περιοχήν.

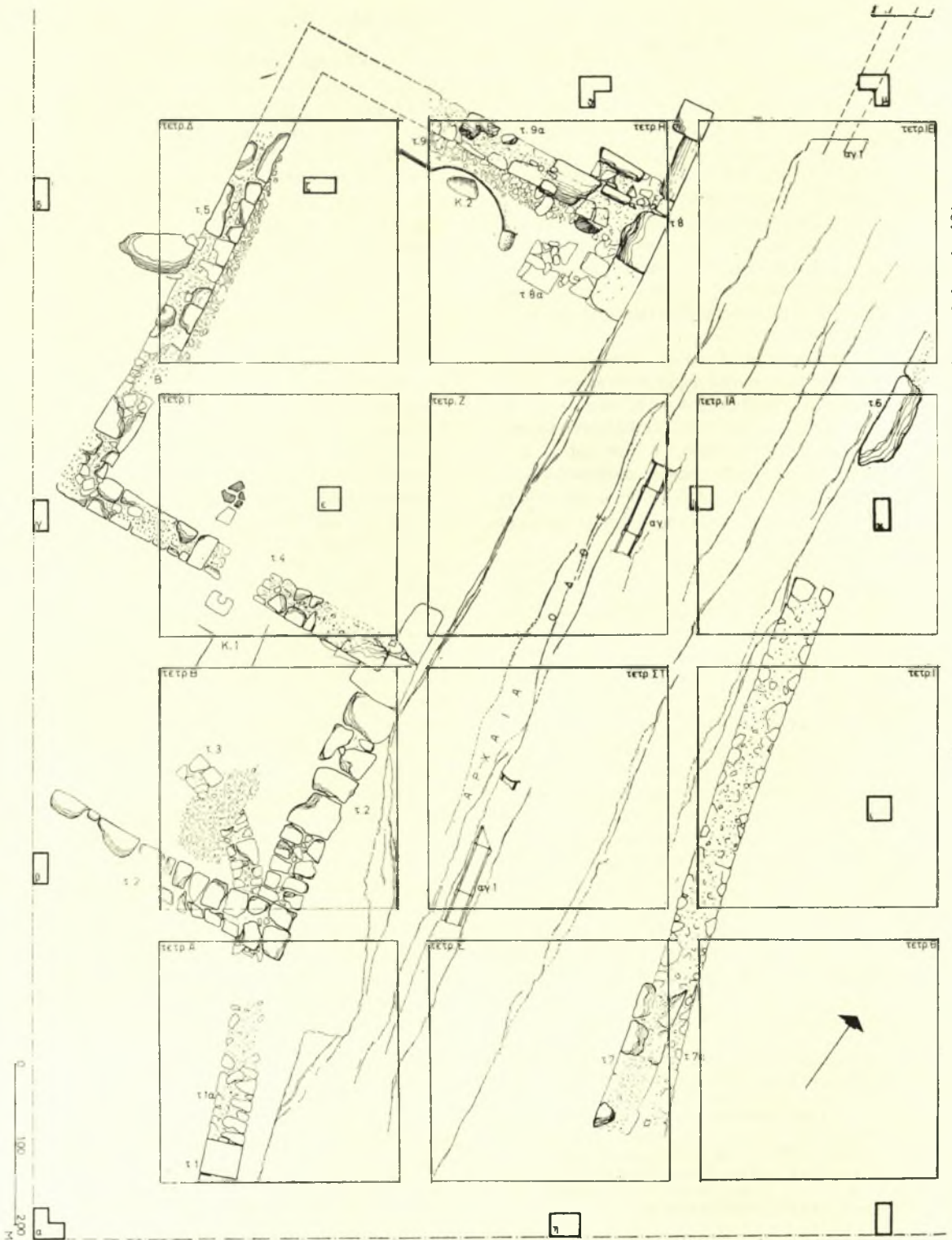
Έντός τοϋ τετρ. Γ άνευρέθη τοίχος (τ. 4) κλασσικών χρόνων (Σ χ έ δ. 1, τ. 4). Οϋτος πατεϊ επί τοϋ τ. 2 και έχει κατεύθυνσιν από Α. πρός Δ. Δέν πρέπει να είναι σύγχρονος τοϋ τ. 5 (Σ χ έ δ. 1, τ. 5· Πί ν. 178 β). Οϋδόλωσ αποκλείεται πάντως οι τοίχοι 4 και 5 να υπήρξαν εις νεώτεραν φάσιν τοίχοι τοϋ αϋτοϋ οικήματος όμοϋ μετά τοϋ τοίχου 9α.

Έν τῷ τετρ. Η άπεκαλύφθη τμήμα τοίχου (τ. 8α) άρχαϊκής έποχῆς. Εις μικράν άπόστασιν άπ' αϋτοϋ άνευρέθη έλλημιστικός τοίχος (τ. 8) εξ ύλικού εις δευτέραν χρήσιν. Το αϋτό πιθανῶς ισχύει και διά τόν προαναφερθέντα τοίχον 5 (Σ χ έ δ. 1, τ. 8α και τ. 8).

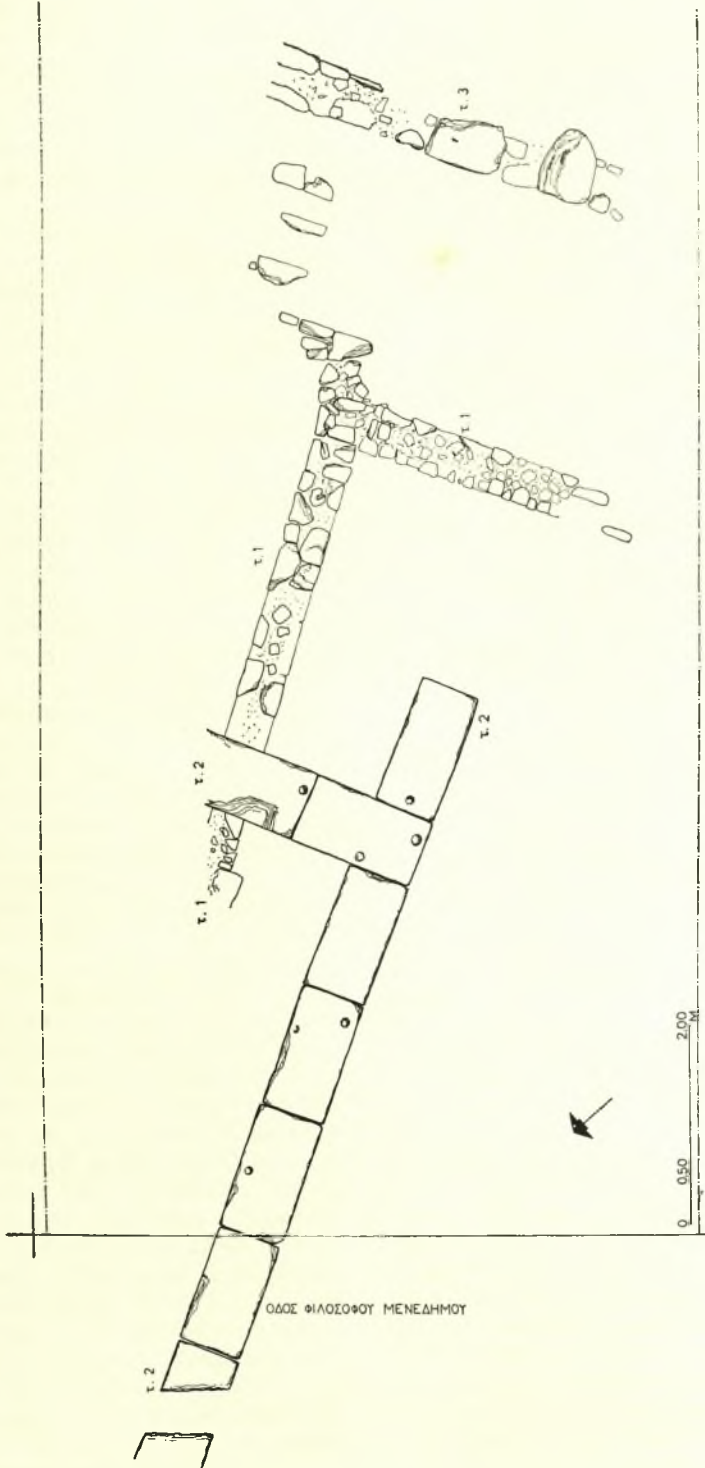
Τά τετράγωνα Ε, ΣΤ, Ζ και ΙΒ καλύπτονται κατά τό μεγαλύτερον μέρος υπό άρχαίας οδοϋ (Σ χ έ δ. 1· Πί ν. 179 α), όπου άνευρέθη πήλινος άγωγός, ό όποιος κατά τό Β. άκρον τοϋ τετρ. ΙΒ είναι εκ πορωλίθου λελαξευμένου (Σ χ έ δ. 1, άγ. 1). Διεπιστώθη ή ύπαρξις δύο φάσεων τής οδοϋ, άρχαϊκή και έλλημιστική. Έν τῷ τετραγώνῳ Ε άπεκαλύφθη τμήμα έλλημιστικού, ίσως, τοίχου (τ. 7), πατοϋντος έν μέρει επί τοϋ άρχαϊκού τοίχου 7α.

Οϋτω τά άνευρεθέντα οικήματα καλύπτουν τās περιόδους υπό τής γεωμετρικής μέχρι και τής έλλημιστικής έποχῆς. Περισυνελέγησαν όστρακα όλων τών περιόδων. Σημειούμεν τήν άνεύρεσιν άμυγδύς γεωμετρικού στρώματος, ως και τήν άνεύρεσιν όστράκων εξ άμφορέων τοϋ τύπου Έρετρίας.

2. Συνεχίσθη ώσαύτως ή έρευνα έν τῷ ύπ' αριθ. 202 οικοπέδῳ ιδιοκτησίας **Βαλτάσαρη**

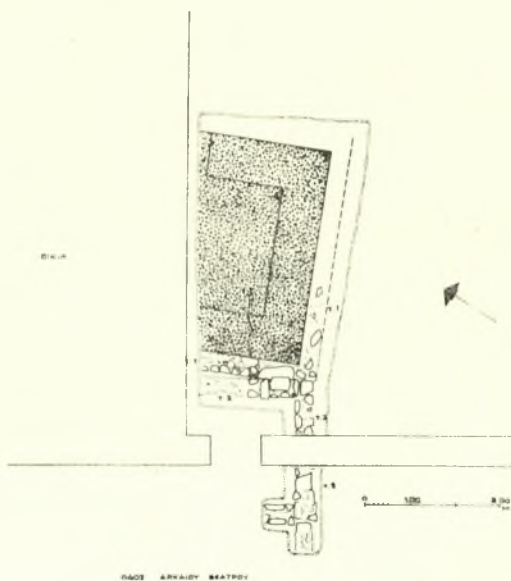
Σχέδ. 1. 'Ερέτρια. Οικόπ. Βασ. Ταμβρακά (ἀριθ. οικόπ. 671). 'Επάλληλοι φάσεις κτηρίων και ἀρχαία ὁδός

Σχέδ. 2. Ἐρέτρια. Οἶκός τ. Γ. Βαλτάσαρη (ἀριθ. οἴκου. 202). Ἀποφῆ ἀνασκαφῆς. Διακρίνεται οἰκία κλασσικῶν χρόνων καὶ ἑλληνιστικὸν οἰκοδόμημα

(Σχέδ. 2) (βλ. ΑΔ 22 (1967) : Χρονικά, σ. 268). Ἀπεκαλύφθη τοῖχος σχήματος Γ, συγκείμενος ἐκ μικρῶν σχετικῶς λίθων, ἀνήκων εἰς δωμάτιον οἰκίας τοῦ 5ου αἰῶνος π.Χ. (Σχέδ. 2, τ. 1). Ἐτερος τοῖχος (τ. 2) ἐκ μεγάλων πωρίνων λιθοπλίνθων ἀνήκει εἰς οἰκοδόμημα ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς. Τοῦτου ἡ ἀποκάλυψις δὲν εἶναι δυνατή, καθ' ὅσον συνεχίζεται κάτωθεν τῆς παρακειμένης νεοδημητῆς οἰκίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς κεντρικῆς ἀσφαλτοστρωμένης ὁδοῦ Φιλοσόφου Μενεδῆμου ἀφ' ἑτέρου. Πρόκειται περὶ δημοσίου κτίσματος, ἴσως ναοῦ ἢ ναοσχήμου οἰκοδομήματος.

3. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν προαναφερθέντων οἰκοπέδων 671 καὶ 202 καὶ δὴ ἐπὶ

Σχέδ. 3. Ἐρέτρια. Οἰκόπ. Μ. Ἀποστολοπούλου (ἀριθ. οἰκοπ. 679). Ψηφιδωτὸν δάπεδον ἑλληνιστικῆς οἰκίας

τῆς ὁδοῦ Ἀρχαίου Θεάτρου, ἐγένετο δοκιμαστικὴ ἔρευνα ἐν τῷ οἰκοπέδῳ 679, ἰδιοκτησίας Μαρ. Ἀποστολοπούλου, ἐνθα ἀπεκαλύφθη ψηφιδωτὸν δάπεδον οἰκίας τῶν ἀρχῶν τῆς ἑλληνιστικῆς περιόδου (Σχέδ. 3). Ἡ ἔρευνα δὲν ὀλοκληρώθη, καθ' ὅσον τὸ ψηφιδωτὸν συνεχίζεται κάτωθεν παρακειμένου παλαιοῦ οἴκισκου.

4. Σπουδαιότατα ὑπῆρξαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς συνεχισθείσης ἀνασκαφικῆς ἔρευνῆς ἐν τῷ οἰκοπέδῳ 6, ἰδιοκτησίας Σπανοῦ, ὅπου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ ἔρευνα εἶχε περιορισθῆ εἰς τὸ Ν. τμήμα του (βλ. ΑΔ 22 (1967) : Χρονικά,

σ. 269). Ἐφέτος συνεχίσθη εἰς τὸ Β. τμήμα. Ἀνευρέθησαν τάφοι τοῦ 7ου, τοῦ 6ου καὶ τοῦ 5ου αἰῶνος π.Χ. Εἰς βαθύτερα στρώματα ἀνευρέθησαν ὄστρακα ἀγγείων μικροῦ μεγέθους τῆς γεωμετρικῆς ἐποχῆς. Σημειωτέον, ὅτι καὶ εἰς τὸ Ν. τμήμα τοῦ οἰκοπέδου ἀνευρέθησαν γεωμετρικὰ ὄστρακα, ἂν καὶ δὲν διεπιστώθη ὑπαρξίς τάφων.

Ἡ ἔρευνα γενικῶς τῶν τάφων ἦτο δυσχερестаτὴ λόγῳ τῆς ὑπάρξεως σκληροτάτου στρώματος ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφθόνου θαλασσίου ὕδατος ἀφ' ἑτέρου. Ἀνευρέθησαν : 1) τάφοι κεραμοσκεπεῖς (Σχέδ. 4, τ. III, XIX, XXV, XI, XXXIV), ἐκ μεγάλων κεράμων, ἄλλοτε καμπύλης καὶ ἄλλοτε γωνιώδους τομῆς, 2) ἀγγεῖα ταφῶν, τῶν ὁποίων τὰ σχήματα καὶ τὸ μέγεθος ποικίλλουν, 3) τάφος ἐκ μαλακοῦ παρολίθου φέρων ἐπένδυσιν ἐκ κεράμων, καὶ τινες, τέλος, σκελετοί, οἱ ὁποῖοι εἶχον τοποθετηθῆ ἐντὸς ἀπλῶν ὄρυγμάτων (Σχέδ. 4). Ὁ ἀσυνήθης συνωστισμὸς τῶν τάφων ἐπέφερε πολλὰς καταστροφάς. Ἡ ταφή ἑνὸς νεκροῦ συνεπήγετο μικρὰν ἢ μεγάλην ἢ καὶ σχεδὸν παντελεῖα καταστροφὴν ἑνὸς ἢ καὶ περισσοτέρων προγενεστέρων τάφων (Σχέδ. 4).

Εἰς περιπτώσεις μὴ καύσεως τοῦ νεκροῦ τὰ ἀγγεῖα ταφῆς εἶναι « διπλά », δηλαδὴ δύο εὐρύστομα ἀγγεῖα, τῶν ὁποίων τὰ στόμια ἐφάπτονται, ἀποτελοῦντα τρόπον τινὰ ἐν ἀγγείῳ (Σχέδ. 4, τ. V). Σημειωτέον, πάντως, ὅτι καὶ ἐντὸς τῶν « διπλῶν » ἀγγείων ἐγένοντο παιδικαὶ ταφαί. Ὡς ταφικὸν ἀγγεῖον εἶχε χρησιμοποιηθῆ καὶ ὠραιότατος ἀμφορεὺς, τοῦ γνωστοῦ τύπου τῆς Ἐρετρίας (Σχέδ. 4, τ. XIV· Πί ν. 179 β) ἑλληνιστικῆς ἐν μέρει κατὰ τὸν λαιμόν, ἐνθα παράστασις τριῶν γυναικείων μορφῶν, σωζομένων, δυστυχῶς, μόνον κατὰ τὸ κάτω ἥμισυ.

Οἱ ἀποκαλυθέντες τάφοι καλύπτουν γενικῶς, ὡς εἶπομεν, μακρὰν χρονικὴν περίοδον. Οἱ κεραμοσκεπεῖς καὶ δὴ οἱ ἐντὸς ἀπλῶν ὄρυγμάτων δὲν εἶναι, ἀσφαλῶς, ἐκ τῶν πρωϊμῶν. Τὸ ἀντίθετον θὰ ἡδύνατό τις νὰ ἰσχυρισθῆ. Οἱ ἐγχυτρισμοὶ ἀποτελοῦν, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, τὸν παλαιότερον τρόπον ταφῆς. Δὲν δύναμαι, ὅμως, ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἀναφέρω, ἐὰν ὑπῆρξε περίοδος, καθ' ἣν ἦσαν ἐν χρήσει ἀμφότεροι οἱ τρόποι ταφῆς. Περὶ τοῦτου θὰ ὁμιλήσωμεν λεπτομερῶς μελλοντικῶς, καθ' ὅσον τὰ εὐρήματα ταῦτα θὰ ἀποτελέσουν, λόγῳ τῆς σπουδαιότητός των, θέμα εἰδικῆς μελέτης. Σημειωτέον, ἄλλως τε, ὅτι ἡ ἔρευνα δὲν ἐπερατώθη εἰσέτι.

5. Ἐν τῷ οἰκοπέδῳ Διαμ. Θεοφάνους, ἀριθ.

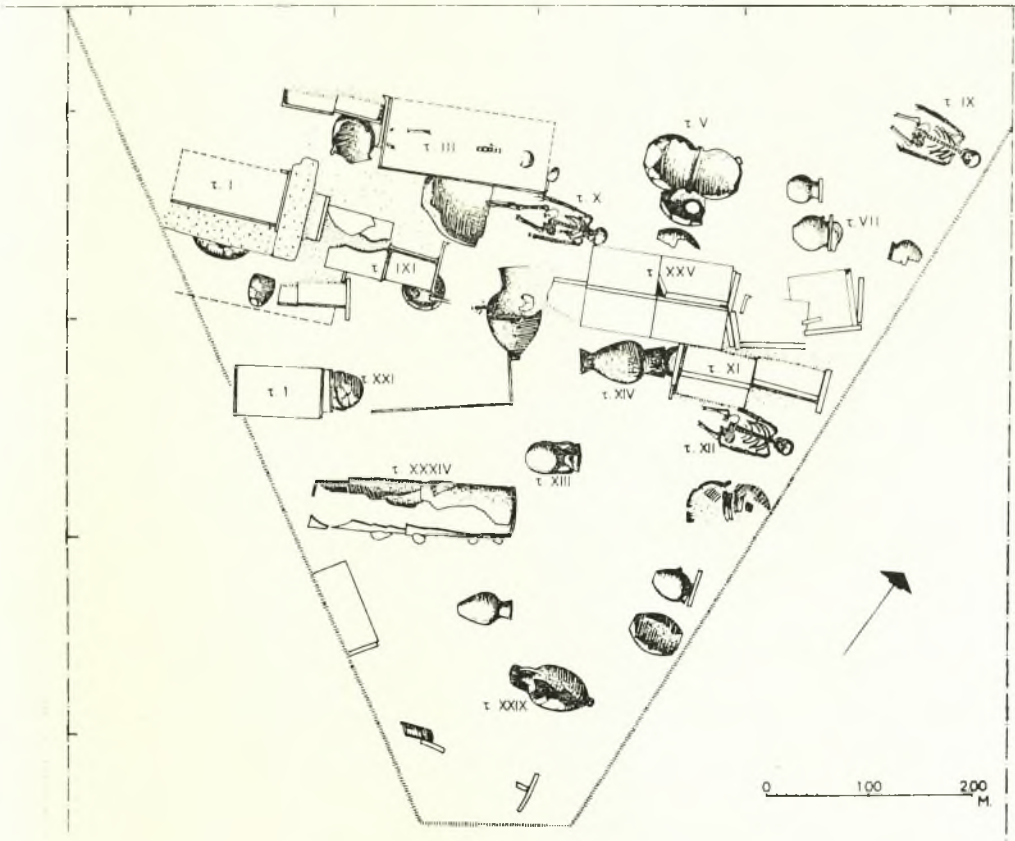
115 (κείμενον εις μικράν απόστασιν από του προαναφερθέντος οικόπεδου 6) ἐγένετο δοκιμαστική έρευνα. Ἀπεκαλύφθη έτερον τμήμα του ἀρχαίου νεκροταφείου (Σχ έδ. 5). Τά εδρήματα είναι κυρίως του 6ου π.Χ. αἰώνος. Ἀπεκαλύφθησαν τμήματα τοίχων, πιθανώς ταφικῶν περιβόλων, πυραί, ταφικά ἀγγεία και εις κεραμοσκεπής τάφος. Πρὸς τὸ ΝΑ. ἄκρον ἀνευρέθησαν δύο ξίφη σιδηρᾶ, οὐχί καλῆς δια-

Ἀμφότεροι οἱ τοῖχοι II και III πατοῦν ἐπὶ του τοίχου VII (τ. VII).

Εἰς γενομένην στρωματογραφικήν τομήν ἀνεύρομεν ὄστρακα γεωμετρικά και τινα πρωτογεωμετρικῆς καθαρῶς διακοσμῆσεως.

Περατοῦντες δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι εις πολλὰ οἰκόπεδα ἀνευρέθησαν ἴχνη καταστροφῆς τῆς Ἑρετρίας, τόσον του ἔτους 490 π.Χ. ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὅσον και του

ΘΑΟΣ ΑΡΙΣΤΟΝΙΚΟΥ ΕΡΑΤΩΝΥΜΟΥ

Σχέδ. 4. Ἑρέτρια. Οἰκόπ. Σπανοῦ (ἀριθ. οἰκοπ. 6). Νεκροταφείον

τηρήσεως, πλησίον τριῶν ἀπνηθρακομένων καυσοξύλων. Ἡ έρευνα θὰ συνεχισθῆ.

6. Ἐν τῷ οἰκοπέδῳ 643, ἰδιοκτησίας Κων. Ψαριανοῦ, ἐγένετο καθαρισμός τῆς ἀνασκαφῆς του παρελθόντος ἔτους (ΑΔ 22 (1967): Χρονικά, σ. 265 κ.έ.) και ἠρηνήθη μικρὸν εἰσέτι τμήμά του. Ἀπεκαλύφθη ἡ συνέχεια τῶν τοίχων II και III πρὸς Ν. τῶν σημείων α και β (Σχ έδ. 6). Ὁ τοῖχος II πρέπει νὰ ἀνήκη εις οἰκίαν κλασσικῆς ἐποχῆς.

ἔτους 198 π.Χ. ὑπὸ του Ρωμαίου στρατηγοῦ Φλαμινίου. Μᾶλλον δὲν θὰ ἦτό τις ἐκτός πραγματικότητος, ἐὰν ἰσχυρίζετο ὅτι ἐξηκριβώθησαν και νεωτέρας ἐποχῆς ἴχνη καταστροφῆς ὀφειλομένης, ἴσως, εις τὰς ταραχὰς τῆς ἐποχῆς του Μιθριδάτου.

Ἡ έρευνα τῆς Ἑρετρίας ὑπόσχεται ἀσφαλῶς πολλὰ, ἀλλ' ἵνα καταστῆ αὐτὴ δυνατὴ εἶναι ἀπαραίτητος ἡ μεταφορὰ τῆς ὁμωνύμου κωμοπόλεως, ἡ ὁποία, ὡς γνωστόν, κείται ἀκριβῶς

ἐπὶ τῆς ἐντὸς τῶν τειχῶν ἀρχαίας Ἐρετρίας. Ἄλλως, θὰ ὑπάρχει διαρκῶς διαμάχη μεταξύ τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν κατοίκων, ἢ ὅποια φυσικὸν εἶναι νὰ ἀπασχολῆ ὑπερμέτρως καὶ νὰ φθείρῃ ἀμφοτέρους. Ἡ πάροδος τοῦ χρόνου θὰ δυσχεράνῃ πολὺ τὰς διαπραγματεῦσεις.

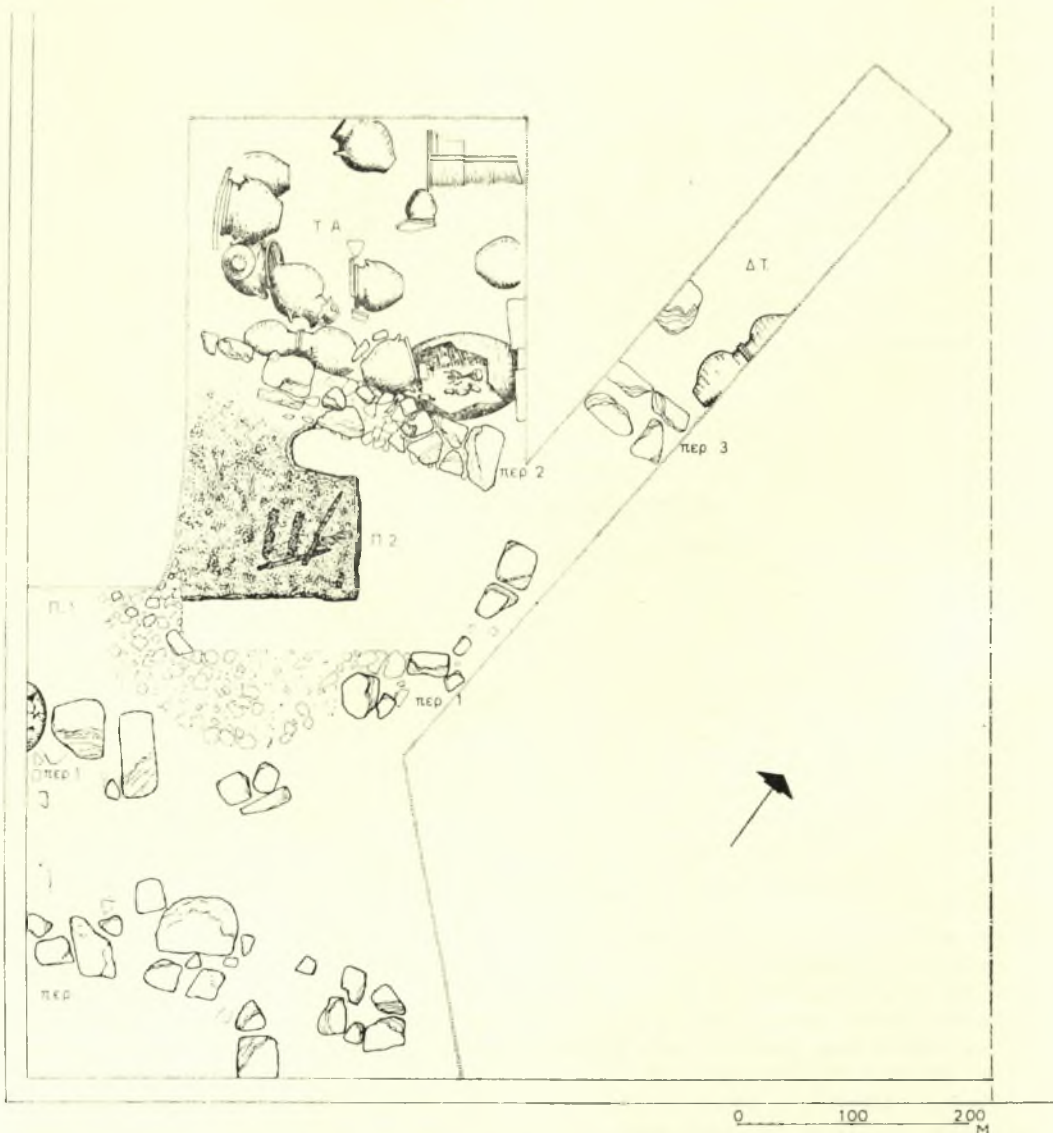
II. ΧΑΛΚΙΣ *

1. Οἰκόπεδον Ε. Ρούσσου

Εὑρίσκεται εἰς τὴν συνοικίαν «Καμάρες».

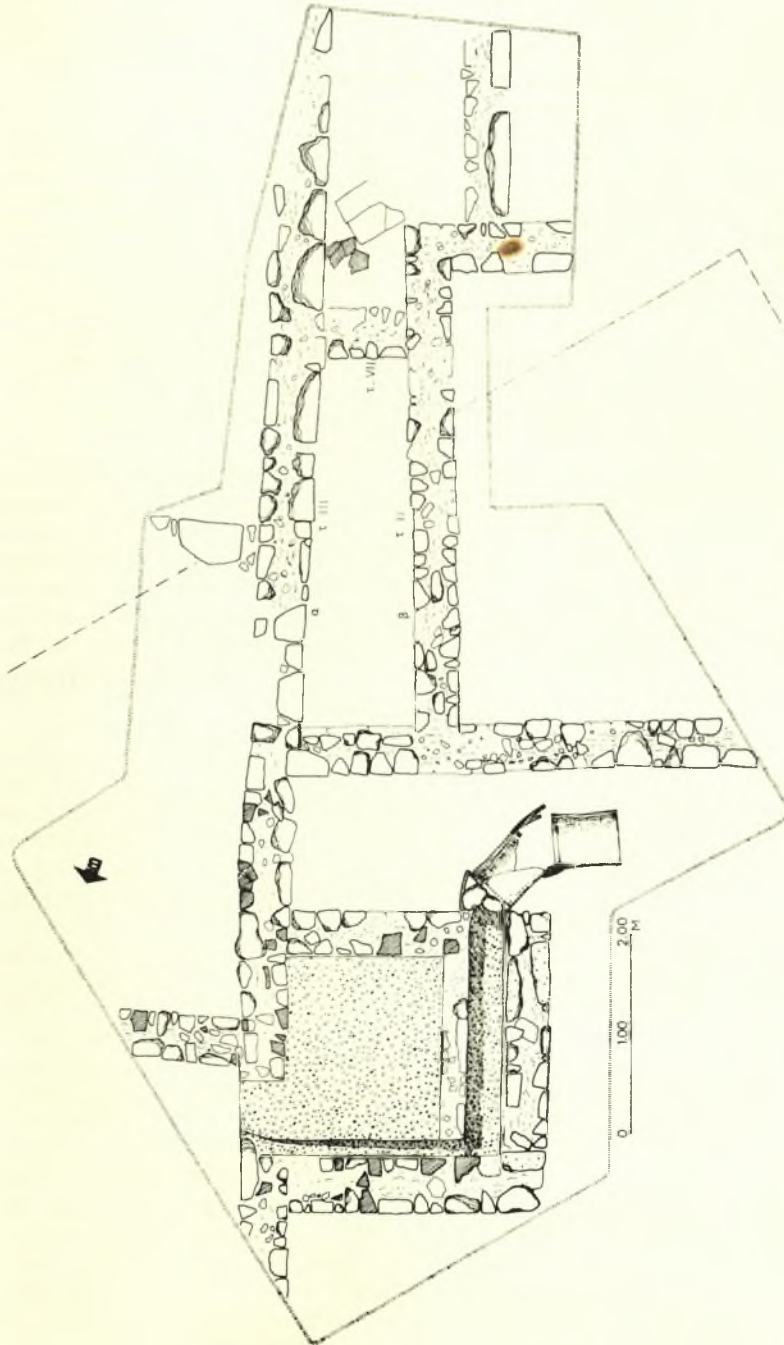
Ἡ ὀνομασία αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸ ἐν μέρει σωζόμενον ἀρχαῖον ὕδραγωγεῖον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸ ἀνασκαφέν οἰκόπεδον ἀπέχει περὶ τὰ 50 μ. Ἀπεκαλφθησαν τοῖχοι ἄνευ σχέσεως, πιθανόν, μεταξύ των ἀνήκοντες εἰς κτίσματα ἀρχαϊκῆς, ρωμαϊκῆς ἢ βυζαντινῆς ἐποχῆς (Σχέδ. 7).

2. Εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τῶν οἰκοπέδων ἔλαβε μέρος ὁ κ. Χαρ. Σιγάλας. Τὰ σχέδια ἐγένοντο καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ κ. Κων. Ἡλιάκη.

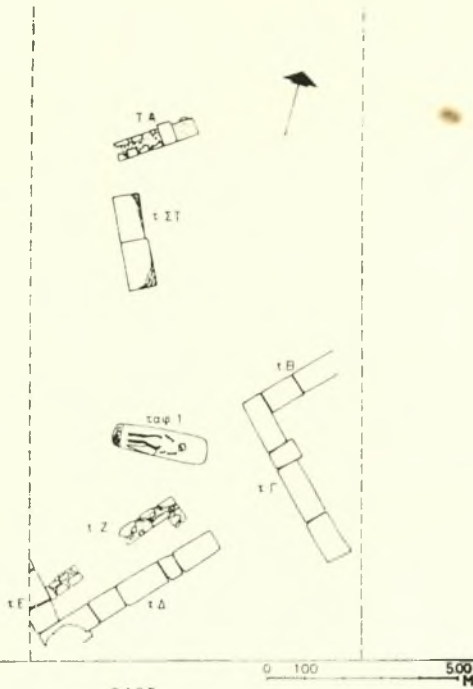
ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΟΝΙΚΟΥ ΕΡΑΤΩΝΥΜΟΥ

Σχέδ. Ἐρέτρια. 5. Οἰκόπ. Διαμ. Θεοφάνους (ἀριθ. οἰκοπ. 115). Τμήμα τοῦ ἀρχαϊκοῦ νεκροταφείου

Σχ. 6. Ἐρέτρια. Οἰκόπ. Κ. Ψαριανοῦ (ἀριθ. οἰκοπ. 643). Κάτοπις οἰκίων

Τὰ περισυλλεγένητα δοστρακα καλύπτουν ὅλας τὰς περιόδους ἀπὸ τῆς γεωμετρικῆς μέχρι καὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Ἄξιοσημείωτον θεωρῶ τὴν ἀνεύρεσιν γεωμετρικῶν δοστράκων, ἃν καὶ δὲν ἀνευρέθησαν ἐντὸς ἀμιγυῶς γεωμετρικῶν

Σχέδ. 7. Χαλκίς. Καμάρες. Ἀνασκαφὴ οἴκου Ε. Ρούσσου

στρώματος. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ οἰκοπέδου ἀνευρέθη πρόχειρος ταφὴ (Σχέδ. 7, ταφ. 1).

2. Οἰκόπεδον ἀδελφῶν Μπαρσάκη

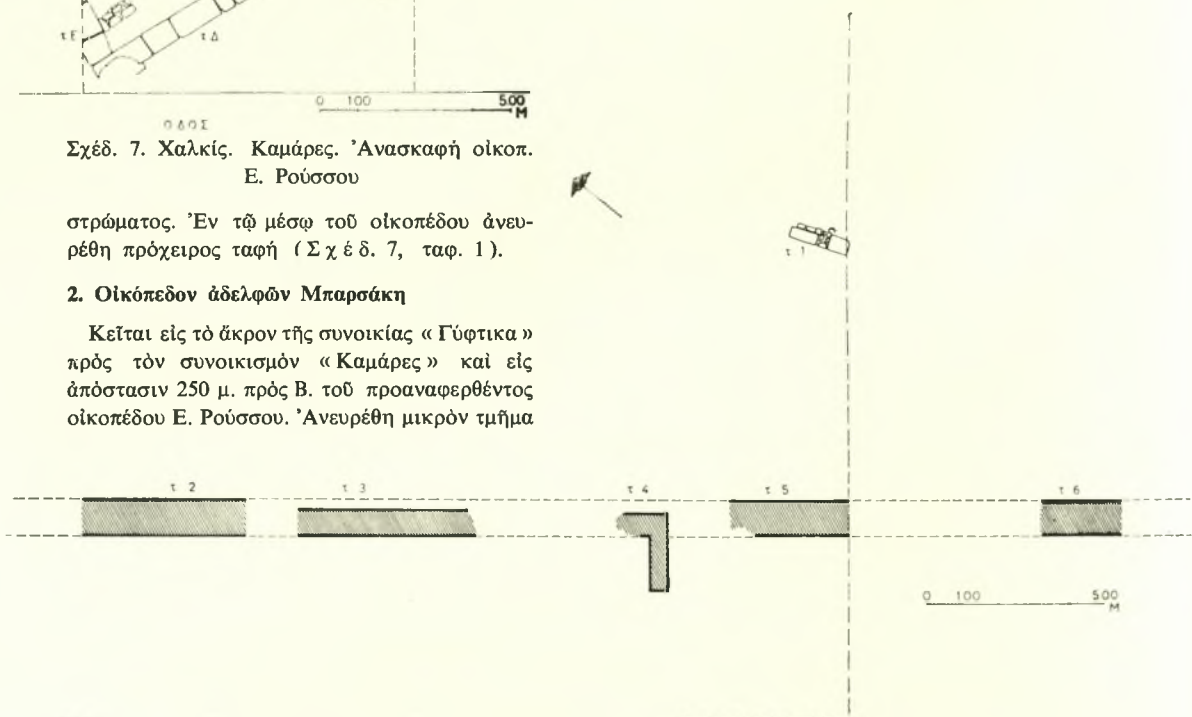
Κεῖται εἰς τὸ ἄκρον τῆς συνοικίας « Γύφτικα » πρὸς τὸν συνοικισμὸν « Καμάρες » καὶ εἰς ἀπόστασιν 250 μ. πρὸς Β. τοῦ προαναφερθέντος οἰκοπέδου Ε. Ρούσσου. Ἀνευρέθη μικρὸν τμήμα

τοῦ τοίχου, μήκ. μόλις 1.67 μ. (Σχέδ. 8, τ. 1). Σώζεται μόνον ὁ κατώτατος δόμος, πατῶν, εἰς βάθος 0,20 μ., ἐντὸς γεωμετρικοῦ στρώματος.

Εἰς τὴν ΝΔ. ὁμας πλευρᾶν τοῦ οἰκοπέδου ἀπεκαλύφθη σειρὰ τοίχων ἐκ μικρῶν ὀπωσθηποτε λίθων συνδεδεμένων δι' ἀφθόνην ἀσβεστοκονιάματος, οἵτινες εἶναι πιθανόν, ὁμοῦ μετὰ τοῦ τ. 6, ὅστις κεῖται ἐκτὸς τοῦ οἰκοπέδου Μπαρσάκη, νὰ σχετίζονται πρὸς τὸ ἀρχαῖον ὑδραγωγεῖον (Σχέδ. 8, τ. 2, τ. 3, τ. 4, τ. 5 καὶ τ. 6).

Εἶμαι τῆς γνώμης, ὅτι ἡ ἔρευνα αὕτη θὰ καταδείξῃ τὴν σπουδαιότητα τῶν συνοικισμῶν « Γύφτικα » καὶ « Καμάρες ». Ἡ περιοχὴ τοῦ κολπίσκου τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ αἱ ἐνδιάμεσοι περιοχαὶ μέχρι τῆς « Λιανῆς Ἄμμου » εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐρευνηθοῦν. Εἰς τὴν περιοχὴν « Γύφτικα - Καμάρες », ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ κέντρον τῆς σημερινῆς Χαλκίδος, δὲν ὑπάρχουν ἐπιχώσεις. Αἱ ὑπάρχουσαι οἰκίαι εἶναι εἰσέτι ὀλίγαι. Ἡ ἔρευνα τῶν ἀνωτέρω περιοχῶν, περιλαμβανομένης καὶ τῆς περιοχῆς Ἁγίου Ἰωάννου, εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι θὰ φέρῃ εἰς φῶς σημαντικώτατα εὐρήματα καὶ θὰ συμβάλῃ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀκριβῆ γνώσιν τῆς ἱστορίας τῆς Χαλκίδος.

ΑΓΓ. ΛΙΑΓΚΟΥΡΑΣ

Σχέδ. 8. Χαλκίς. Ἀνασκαφὴ οἴκου Μπαρσάκη

Έρετρια. Οικόπ. Ταμβακά : α. ΎΑποψις άνασκαφής, β. Τοίχος 5

Ἐρέτρια : Οἰκόπ. Ταμβακά. Τμήμα ἀρχαίας ὁδοῦ, β. Ἄμφορες τύπου Ἐρετρίας ἐκ τοῦ τάφου XIV, κατὰ χώραν